

Ключевые слова: генезис, профессиональная деятельность, технологическая культура, будущее учителя информатики.

Roganov M. M. Genes of the Concept “Technological Culture”

The article deals with the psychological and pedagogical aspects of the origin of the concept of technological culture as part of the professional culture of the future teacher, reveals its importance for the development of creative abilities of the future teachers of computer science, it proved that the technological culture as a component of teacher professionalism, displays his ability to make decisions and act accordingly pedagogical features of the application, information and communication technologies. Technological culture considering the social and personal aspects: the social aspect – is the level of development of a society based on the necessary and effective human activity, a set of technologies achieved in material production; in the personal aspect – is the level of knowledge and improve themselves and the world.

Key words: genesis, professional activity, technological culture, future teachers Informatics.

Стаття надійшла до редакції 06.04.2015 р.

Прийнято до друку 14.05.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Роганова М. В.

УДК 070.422:378

Я. С. Фруктова

**ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ
З ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ:
СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТ**

На сьогодні соціальна комунікація розглядається науковцями, зокрема А. Соколовим [8], як особливий соціальний феномен, що здійснюється через індивідуально-особистісну та соціально-значущу комунікативну взаємодію та передбачає обмін соціальними смислами в соціальному часі та соціальному просторі та обумовлює хід та результати соціального пізнання, конструювання та конституювання суспільних та міжособистісних відносин. Соціальна комунікація є важливою функціональною характеристикою суспільства, яка орієнтована на відтворення і конструктивну динаміку соціокультурних норм і зразків, що підтримують громадянську єдність. Її окреслюють як комунікативну взаємодію представників соціальних груп або інститутів один з одним, з людьми, які реалізують свої стратифікаційні, ціннісно-сміслові і статусно-рольові можливості в рамках як реальних сформованих суспільних інститутів, так і в рамках соціальних інститутів, що є

історичною і віртуально-технологічною смисловою та символічною реальністю сучасного соціуму. Соціальна комунікація на сьогодні є сферою професійної діяльності фахівців з журналістики та інформації.

Випускнику вищого навчального закладу необхідно розуміти соціальний контекст, що визначає мету, завдання, методи професійної діяльності, усвідомлювати місце і роль своєї професії в житті суспільства. Почуття відповідальності щодо перебігу та результатів професійної діяльності виступають важливим компонентом фаховості в будь-якій виробничий чи невиробничій сфері. Перед професіоналом на сьогодні постає завдання передбачення та оцінки соціальних наслідків і перспектив своєї професійної діяльності з позиції безпеки людей, гармонійної взаємодії із природним та соціальним середовищем. При цьому якість вищої в Україні на законодавчому рівні [2] розглядається як сукупність якостей особи, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства, а якість освіти випускників вищого навчального закладу окрім іншого відображає здатність задовольняти відповідно до соціальних норм суспільні вимоги до виконання майбутніх соціально-професійних ролей; відповідати за свої соціально важливі рішення; задовольняти прагнення соціального статусу та престижу.

Особливого змісту набувають вище викладені твердження у контексті професійної підготовки фахівців з журналістики та інформації. Саме ці фахівці у сучасному глобалізованому світі є монополістами головного ресурсу сьогодення – інформації, завдяки чому вони окреслюють межі допустимого і недопустимого, етичного та аморального, прийняттого та неприйняттого, модного та застарілого, стандартного та нестандартного, ділять світ на «своїх» і «чужих», об'єднують родини та професійні спільноти, вибудовують місточок між поколіннями чи поглиблюють прірву непорозуміння між ними, визначають як національну ідентичність так і принципи міжнаціональної взаємодії, продукують та руйнують соціальні стереотипи, і як наслідок – створюють медіа-картину навколишньої дійсності, прокладають життєві орієнтири для переважної більшості громадян. Саме вони демонструють вершинні досягнення окремих особистостей, національних спільнот, міжнаціональних об'єднань. Продукують сучасні міфи, створюють кумирів, демонструють зразки для наслідування. Загальновизнано, що сучасні мас-медіа не тільки інформують та розважають, але й навчають, виховують глядацьку аудиторію. Ще у середині минулого століття Г. Лассвелл [11] наголошував на тому, що медіа здійснюють три основні соціальні функції: спостереження за поточними подіями (виробництво новин), взаємозв'язок між членами суспільства (відбираючи, інтерпретуючи і критикуючи поточні події), передавання соціальної спадщини (соціалізація). Ці погляди не тільки не втратили своєї актуальності, а й отримали розвиток у сучасних дослідженнях. Так

зокрема у преамбулі «Концепції впровадження медіаосвіти» [6], наголошено на тому, що медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання.

В останні роки зроблено чимало спроб переосмислення структури, змісту та організації процесу професійної підготовки майбутнього фахівця, яка має вагоме значення у формуванні професійно спрямованих, зокрема соціальних компетенцій спеціаліста в різних їх проявах. Так, зокрема гуманізації та гуманітаризації освіти присвячено праці В. Андрущенко, В. Кременя, С. Гончаренка, В. Огнев'юка; стандартизації професійної освіти Я. Болюбаша, В. Гуло, Л. Котоловець, В. Петренка, Н. Тимошенко, В. Шинкарука; реалізації ступеневої професійної підготовки у системі неперервної освіти А. Лігоцького, К. Левківського, Н. Ничкало, С. Сисоєвої; сучасним технологіям у професійній підготовці майбутніх фахівців П. Воловик, Р. Гуревич, В. Євдокимова, О. Падалки та інших. Проте незважаючи на інтенсивні дослідження різноманітних аспектів удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх фахівців, актуальною залишається проблема теоретичних засад формування професійної компетентності фахівців з журналістики та інформації щодо ефективного здійснення соціальної комунікації як професійної, а саме продукування та руху соціальних смислів у соціальному часі та просторі.

Професійна соціальна комунікація на сьогодні розглядається як майстерно організоване спілкування у вигляді суспільно-культурної діяльності, учасниками якого є, з одного боку, професійні мовці, що мають чинити згідно з суспільно-етичними нормами, законами держави, вимогами технології організації мовлення й спілкування, і, з іншого боку, спільнота, на яку здійснюють вплив професійні мовці через засоби масової комунікації, що є продуктом професійної діяльності у сфері інформаційної індустрії як інституціолізованої форми виробництва і розповсюдження загальнодоступних (публічних) повідомлень, які поширюються у великому масштабі, включаючи значний розподіл праці в їхньому виробничому процесі.

Становлення соціальної комунікації як професійної дало поштовх розвитку інформаційної діяльності як професійної й формуванню галузей інформаційного виробництва, таких як журналістика, реклама та зв'язки з громадськістю, видавнича справа. Особливого розвитку інформаційна діяльність отримала у XXI столітті, позначеному глобальними економічними й соціальними трансформаціями. Як зауважує О. Зернецька [4], характер цих нових глобальних трансформацій значною мірою визначається й тим, що людство нині вступає в інформаційну еру – еру складних процесів комунікаційної революції, інформаційних вибухів, які врешті-решт впливають на встановлення нового світового порядку. Інформаційна індустрія займається, зокрема, виробництвом носіїв масової інформації як засобів масової комунікації, формує

інформаційний простір держави, політику в інформаційному просторі, збирає, зберігає, переробляє й поширює інформацію. Становлення й розвиток інформаційної індустрії як сфери виробництва засобів масової комунікації, зумовлений розширенням сфери інформаційних потреб суспільства, суспільно-економічним і науково-технічним розвитком суспільства, процесами глобалізації системи масової комунікації.

Комунікативна діяльність згідно з положеннями загальної теорії діяльності не є незалежною і не може розглядатися як самостійна. Адже на перебіг комунікації впливають різноманітні чинники, зокрема, когнітивні, соціальні, психологічні та інші сутнісні риси та статуси комунікантів; їх плінні, змінні в часі стани; конкретні умови комунікації (визначені контексти і ситуації) тощо. Таким чином, комунікативна діяльність фахівця не повинна розглядатися у відриві від його професійної діяльності, у нашому випадку соціальної, з огляду на мету та результати діяльності фахівців з журналістики та інформації.

У сучасній науковій літературі, стандартах вищої освіти (державних, галузевих, ВНЗ) багато уваги приділяється ключовим, так званим соціальним компетенціям спеціаліста. Поняття «соціальна компетентність» на сьогодні має чимало трактувань, що зумовлює різні підходи до визначення критеріїв і показників її сформованості. Деякі дослідники у своїх роботах наголошують на тому, що соціальна компетентність є вираженням якості виконання особистістю соціальних ролей (П. Горностаї, С. Краснокутська, П. Смирнов, Г. Ушамирська та інші). У працях інших науковців зосереджується увага на соціальній компетентності як здатності досягати результативності у груповій взаємодії насамперед на основі застосування комунікативних стратегій і тактик (І. Горелов, Б. Жиганов, Дж. Равен, Н. Калініна та інші). У наукових працях вказано також, що соціально компетентна особистість повинна мати розвинену ціннісно-диспозиційну основу, у центрі якої – відповідальність як перед суспільством, навколишнім соціальним оточенням, так і перед собою за власну самореалізацію (О. Асмолов, О. Пометун, Л. Сохань, Ю. Резнік та інші) тобто досягнення вершин, зокрема професійних.

На основі аналізу наукової літератури соціальну компетентність особистості можна визначити як якісний ступінь її соціалізованості, цілісне інтегративне особистісне утворення, сукупність конкретних якостей, здібностей, соціальних знань, умінь, цінностей, що забезпечують інтеграцію людини в суспільство та окремі групи на основі продуктивного виконання нею різних соціальних ролей, ефективного вирішення проблемних соціальних ситуацій та її успішну самореалізацію. У структурі соціальної компетентності особистості науковцями визначено три основні компоненти: соціально-рольовий, ціннісний та комунікативний. При цьому провідним є соціально-рольовий, який розкриває ту сукупність вимог, що пред'являє суспільство до кожного свого члена задля належного соціального

функціонування. Але реалізація соціальних ролей, зокрема професійних, ефективність та якість їх виконання значною мірою залежать від ціннісної системи особистості, сформованих у неї комунікативних умінь і навичок, без чого соціальна взаємодія не може бути повноцінною. У соціальному функціонуванні такі складові соціальної компетентності відображаються у знаннях, емоціях і практичних діях особистості, тому визначення стану, рівнів сформованості зазначених компонентів соціальної компетентності особистості передбачає врахування низки критеріїв: когнітивного (розуміння обсягу соціальних зв'язків, свого місця у їх системі, розвиненість соціального мислення), емоційного (емоційно-почуттєве ставлення до соціального буття, становлення належного соціального самопочуття), діяльнісного (здатність реалізувати визначені сценарії соціальної взаємодії, інтеріоризовані цінності, комунікативні здібності в реальну життєдіяльність) – та, відповідно, потребує розроблення їх показників для якісної діагностики.

Результати формування системи компетенцій є одним із ключових моментів оцінки якості знань майбутнього фахівця. Запропоноване в європейському проекті TUNING [10; 12] поняття компетенцій включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної галузі), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті). Таким чином поняття «компетенція» як родове та «професійна компетенція» як видове включає на сьогодні не тільки когнітивну й операційно-технологічну складові, але й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову сторони. Єврокомісія виділяє вісім ключових компетенцій, якими повинен володіти кожний європеєць не залежно від фаху та напрямку підготовки, серед яких міжособистісна, міжкультурна та соціальна компетенції. Особливого значення в професійній освіті країн Європейської спільноти надається таким ключовим компетенціям: *соціальна* компетенція – здатність брати на себе відповідальність, спільно з іншими людьми виробляти рішення брати участь в його реалізації, толерантність до різних етнокультур і релігій, прояв узгодження особистих інтересів з потребами професійними та суспільними; *комунікативна* компетенція, що визначає володіння технологіями усного та письмового спілкування різними мовами, у тому числі і комп'ютерного програмування; *соціально-інформаційна* компетенція, що характеризує володіння інформаційними технологіями та критичне ставлення до соціальної інформації; *когнітивна* компетенція – готовність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба в актуалізації та реалізації свого особистого потенціалу, здатність самостійно отримувати нові знання та уміння, здатність до саморозвитку; *спеціальна* компетенція – підготовленість до самостійного виконання професійних дій, об'єктивної оцінки результатів професійної діяльності. Вважаємо, що ці компетенції мають стати базовими для формування професійної компетентності

майбутніх фахівців з журналістики та інформації та забезпечити можливість досягнення ними професійного акме, яке ми розглядаємо як ефективність руху соціальних смислів у реальному часо-просторі.

Відповідність якості підготовки випускника вимогам галузевого стандарту вищої освіти в Україні раніше визначалась такими його компетенціями: соціально-особистісними (розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей, адаптивність і комунікабельність), загальнонауковими (розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності), інструментальними (здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою, навички управління інформацією) тощо. На сьогодні з огляду на автономність вищих навчальних закладів щодо формування освітніх програм існує потреба перегляду їх кількості та змісту щодо конкретного напрямку підготовки майбутніх фахівців (спеціально-професійні) та окреслення загально професійних компетенцій щодо галузі знань.

На сьогодні під професійною компетентністю науковці, зокрема О. Бондаренко, А. Маркова, О. Овчарук [1; 5; 7] розуміють сукупність професійних знань, умінь, а також способи виконання професійної діяльності. Основними компонентами професійної компетентності є: *соціально-правова* компетентність – знання уміння в сфері взаємодії з громадськими інститутами людьми, а також володіння прийомами професійного спілкування поведінки; *спеціальна* компетентність – підготовленість до самостійного виконання конкретних видів діяльності, уміння вирішувати типові професійні й оцінювати результати своєї праці, здатність самостійно отримати знання й уміння за фахом; *персональна (акмеологічна)* компетентність – здатність до постійного професійного зростання підвищення кваліфікації, а також реалізації себе в професійній сфері; *аутокомпетентність* – адекватне уявлення про свої соціально-професійні характеристики і володіння технологіями подолання професійних деструкцій.

Е. Зеєр [3] виділяє ще один вид компетентності – екстремальну професійну компетентність, тобто здатність діяти в умовах, що несподівано ускладнилися, в контексті нашого дослідження, інформаційної війни.

Цікавими щодо проблеми нашого дослідження є погляди А. Хуторського [9], який розглядає компетентність як сукупність складних умінь, навичок і способів діяльності, що групуються у блоки відповідних особистісних якостей: *когнітивні* (пізнавальні) – уміння відчувати навколишній світ, задавати питання, відшукувати причини явищ, виявляти своє розуміння або нерозуміння питання тощо; *креативні* (творчі) – натхненність, фантазія, гнучкість розуму, чутливість до протиріч, свобода думок, почуттів, рухів; прогностичність; критичність; наявність власної думки тощо; *методологічні* – здатність до усвідомлення мети діяльності й уміння її пояснити, уміння поставити

мету й організувати її досягнення; здатність до нормотворчості, рефлексивного мислення, самоаналізу й самооцінки тощо; *комунікативні*, що зумовлені необхідністю взаємодіяти з іншими людьми, з об'єктами навколишнього світу і його інформаційними потоками, уміння відшукувати, перетворювати і передавати інформацію, використовувати сучасні телекомунікаційні технології тощо; *світоглядні*, що визначають емоційно-ціннісні установки особистості, її здатність до самопізнання і саморуху, уміння визначати своє місце і роль в навколишньому світі, національні і загальнолюдські спрямування, патріотичні і толерантні якості особистості тощо.

Ці компетенції розглядаються нами як загальні нефахові, які мають бути діагностовано під час вступних іспитів за усіма напрямками підготовки фахівців з галузі знань «Журналістика та інформація», зокрема під час виконання творчого завдання та поглиблюватися і розширюватися у процесі професійної підготовки.

На сьогодні на жаль не існує єдиного погодженого визначення і переліку професійних компетенцій майбутніх фахівців, оскільки компетенції – це, насамперед замовлення суспільства на підготовку його громадян, їх перелік визначається погодженою позицією соціуму у певній країні чи регіоні. При цьому якщо компетенція є наперед заданою нормою освітньої підготовки, то компетентність – це якість особистості, яка необхідна для якісної продуктивної діяльності у певній сфері. У нашому випадку, інформаційній та соціальній сферах. Функціональний аналіз соціально-комунікаційної діяльності як професійної фахівців з журналістики та інформації дозволив нам визначити перелік та окреслити зміст загально-професійних компетенцій, наводимо їх у авторському варіанті. *Інформаційна* – здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі професійно важливої інформації із урахуванням соціо-культурного контексту; уміння виокремлювати суспільно значиму інформацію із загального потоку. *Інформатична* – володінням навичками використання програмних засобів і роботі в комп'ютерних мережах, використанням ресурсів Інтернету. *Правова* – здатність до аналізу медіа-права, ідентифікації правопорушень у даній сфері професійної діяльності, вживання превентивних заходів. *Деонтологічна* – готовність під час професійної діяльності здійснювати самостійний моральний вибір на основі загальнолюдських цінностей, положень професійних стандартів. *Прогностична* – здатність прогнозувати роль ЗМІ в контексті культурного, політичного та соціально-економічного життя суспільства; уміння ідентифікувати загрози та ризики у сфері медіа. *Соціологічна* – здатність використовувати у професійній діяльності знання щодо основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і відносин, механізмів формування соціальної структури, ролі ЗМІ у цих процесах; розуміння ролі аудиторії у споживанні та виробництві масової інформації, уявлення

про її основні характеристики та методи вивчення; усвідомлення природи громадської думки і сенсу громадської участі в сучасних ЗМІ. *Психологічна* – здатність до застосування психологічних знань у професійній діяльності, зокрема виявлення передумов та прогнозування наслідків комунікаційних впливів на масмедійну аудиторію. *Педагогічна* – здатність до використання знань з медіаосвіти, з метою прогнозування навчальних та виховних впливів на особистість та соціальні групи медіа продукту. *Крос-культурна* – готовність до використання професійно-профільованих знань із комплексного аналізу особливостей розвитку культури та традицій етносів з метою усвідомлення їх специфіки та змістової своєрідності, окреслення картини світу певної соціальної групи, її концептосфери; виявлення, продукування та відтворення соціальних смислів у конкретному соціальному часі та просторі. *Лінгвістична* – використання знань із соціо-, психо-, етнолінгвістики під час конструювання медіа дискурсу. *Дослідницька* – виявлення актуальних проблем сучасної журналістики як соціального інституту, володіння методологією теоретичного та емпіричного дослідження журналістики як соціального інституту; перенесення наукових результатів у процес організації масової комунікації з метою підвищення її ефективності. *Акмеологічна* – прагнення до професійного зростання, підвищення рівня професійної кваліфікації, відповідальне ставлення до перебігу та результатів діяльності, об'єктивна самооцінка себе як фахівця, професійна рефлексія. *Комунікаційно-технологічна* – здатність використовувати наукові положення теорій інформації та комунікації, основ психології та соціології за для науково-обґрунтованого відбору соціально-комунікаційних технологій щодо створення та просування медіапродукту. *Виробничо-технологічна* – володіння ґрунтовними знаннями щодо газетно-журнального, теле- та радіо, інтернет виробництва, опанування сучасними інфокомунікаційними технологіями створення медіа продуктів. *Мультимедійна* – здатність до використання мультимедійних технологій у професійній діяльності, використання програмних засобів під час розробки та впровадження авторського медіапродукту. *Медіакритики* – здатність до критичного осмислення змісту та форми матеріалів ЗМІ, їх оцінювання, аналізу текстових структур, стильових параметрів медіа тексту, ефективності впливу на аудиторію. На наше переконання, саме на основі цих компетенцій може бути сформована як інтеграційна *соціокомунікаційна компетентність*, яка передбачає здатність фахівців з журналістики та інформації виявляти, продукувати та транслювати соціальні смисли у конкретному соціальному часо-просторі з метою соціалізації особистості, консолідації суспільства.

Щодо перспектив подальших наукових розвідок з проблеми дослідження, то, на нашу думку, з огляду на роль медіа у формуванні особистості та суспільних відносин, що ні теоретики ні практики не піддають сумніву протягом останніх десятиліть та лише посилення

медійних впливів на ці процеси, актуальним та вкрай гострим залишається питання психолого-педагогічної та соціальної освіти саме фахівців з журналістики та інформації. Окрім того пріоритетними, на нашу думку, залишаються аспекти проблеми, які зазначено в «Концепції медіаосвіти», зокрема: розроблення спеціалізованих навчальних курсів для підготовки і перепідготовки фахівців медіаосвітнього профілю на базі вищої педагогічної і психологічної освіти; активізація співпраці вищих навчальних закладів, які готують фахівців для медіавиробництва і сфери мистецтва, з Національною академією наук України, Національною академією педагогічних наук України та Національною академією мистецтв України, з метою проведення міждисциплінарних досліджень з проблем медіаосвіти, налагодження обміну досвідом і кадрового забезпечення викладання спеціальних дисциплін для медіапедагогів; організація за участю громадських об'єднань і медіавиробників різних форм позашкільної освіти для сприяння розвитку медіа-культури і підтримки системи медіаосвіти; налагодження повноцінного суспільного діалогу з метою оптимізації медіаосвітньої діяльності самих медіа, підвищення психологічної та педагогічної компетентності працівників молодіжних редакцій різних медіа, поліпшення якості дитячих і молодіжних програм.

Список використаної літератури

- 1. Бондаренко О. М.** Психолого-педагогічні підходи до визначення поняття «компетентність» / О. М. Бондаренко // Педагогічний процес. – 2007. – Вип. 3. – С. 31–41.
- 2. Закон** України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.ua
- 3. Зеєр Э. Ф.** Психология профессий / Э. Ф. Зеєр. – М. : Академический проект, 2008 – 336 с.
- 4. Зернецька О. В.** Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини / О. В. Зернецька. – К. : Освіта, 1999. – 351 с.
- 5. Компетентнісний** підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За заг. ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – 112 с.
- 6. Концепція** впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibl.com.ua/informatika/34075/index.html>
- 7. Маркова А. К.** Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 257 с.
- 8. Соколов А. В.** Общая теория социальной коммуникации: Учебное пособие / А. В. Соколов. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2002. – 461 с.
- 9. Хуторской А. В.** Современная дидактика. Учебное пособие. 2-е издание, переработанное / А. В. Хуторской. – М. : Высшая школа, 2007. – 639 с.
- 10. Definition and Selection of Competencies.** Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft). [Electronic resource] – Access mode: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41529556.pdf>.
- 11. Lasswell H.** The Structure and Function of Communication in Society //

The Communication of Ideas / Ed. by L. Bryson. – New York, 1948.
12. Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs Moser, John W. Konstant, Projects on Competencies in the OECD Context: Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations, SfcSO, OECD, ESSI, NeuchBtel. [Electronic resource] – Access mode: <http://www.oecd.org>

Фруктова Я. С. Професійна компетентність фахівців з журналістики та інформації: соціокомунікаційний аспект

У статті розглядається соціокомунікаційний аспект професійної діяльності фахівців з журналістики та інформації; наголошується на необхідності розробки освітніх програм вищими навчальними закладами, потреби перегляду кількості та змісту компетенцій щодо конкретного напрямку підготовки майбутніх фахівців (спеціально-професійні) та окреслення загально-професійних компетенцій щодо галузі знань; обґрунтовуються теоретичні підходи до розв'язання окресленої проблеми щодо галузі знань «Журналістика та інформація» та напрямів підготовки «Журналістика», «Видавнича справа та редагування», «Реклама та зв'язки з громадськістю». Автором запропоновано перелік та зміст загально-професійних компетенцій, які розглядаються як компоненти соціокомунікативної компетентності фахівця.

Ключові слова: соціальна комунікація, професійна діяльність, професійна компетентність, загально-професійні компетенції, соціокомунікаційна компетентність.

Фруктова Я. С. Профессиональная компетентность специалистов в сфере журналистики и информации: социокommунікативный аспект

В статье рассматривается социокommунікативный аспект профессиональной деятельности специалистов в сфере журналистики и информации; акцентируется на необходимости разработки образовательных программ высшими учебными заведениями, пересмотра количества и содержания компетенций относительно конкретного направления подготовки будущих специалистов (специально-профессиональные) и определения обще-профессиональных компетенций относительно сферы знаний; обосновываются теоретические подходы к решению данной проблемы относительно такой сферы знаний как «Журналистика и информация» и направлений подготовки «Журналистика», «Издательское дело и редактирование», «Реклама и связи с общественностью». Автором предложено перечень и содержание обще-профессиональных компетенций, которые рассматриваются как компоненты социокommунікативной компетентности профессионала.

Ключевые слова: социальная коммуникация, профессиональная деятельность, профессиональная компетентность, обще-профессиональные компетенции, социокommунікативная компетентность.

Fruktova Ya. The Professional Competence of Specialists of Journalism and Information: Social and Communicative Aspect

The article deals with social and communicative aspect of the professional activity of journalism and information. The research highlight the necessity of invention of educational programs by higher education institutions and review the number and content of competence on a specific area of training future professionals (specially-professional) and general and professional competences in the area of knowledge are outlined. The article outlines the theoretical approaches to the solution to the problems in "Journalism and information" and the field of "Journalism", "Publishing and Editing", "Advertising and public relations." The author has developed a list of contents and general professional competence: informational, informative, legal, deontological, predictive, social, psychological, pedagogical, cross-cultural, researching, communicative and technological, productive and engineering, multimedia, media criticism. Social and communicative competence is seen as integrational and provides the ability of professionals of journalism and information to identify, produce and broadcast the social meanings in specific social time-space for the purpose of personal socialization, consolidation of society.

Key words: social competence, professional activity, professional competence, general professional competence, social and communicative competence.

Стаття надійшла до редакції 08.04.2015 р.

Прийнято до друку 14.05.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Желанова В. В.

УДК [378.016:338.48](470+571)

Г. П. Щука

**ХАРАКТЕРИСТИКА НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ТУРИЗМ»:
ДОСВІД РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ**

Становлення системи професійної туристської освіти в Україні є складовою світового процесу підготовки фахівців сфери туризму та пов'язане з визнанням залежності ефективності розвитку вітчизняної індустрії туризму від рівня її кадрового забезпечення.

Вітчизняні туризмологи вже кілька років ведуть активні дискусії навколо того, які компетенції формувати у майбутнього фахівця сфери туризму та як визначити необхідний рівень його знань і умінь. З одного боку, дипломований випускник повинен забезпечувати надання туристських послуг на рівні світових стандартів, з іншого, і це визнають усі науковці, зміст туристської освіти залежить від соціально-